

Keskustelualoite KA 17/2016 vp

Kari Uotila vas ym.

Keskustelualoite Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2017

Eduskunnan puhemiehelle

Suomen talouden kasvu on tänä vuonna heikkoa ja perustuu pitkälti kotimarkkinoiden yksityiseen kulutuskysyntään sekä investointien piristymiseen tietyillä sektoreilla, ennen kaikkea rakennuslalla. Seuraaville vuosille ennustetaan noin prosentin kasvua. Heikot kasvunäkymät toisin sanoen jatkuvat, vaikka myönteisiä merkkejäkin on.

Sipilän hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ei toteudu. Varsinkin pitkäaikaistyöttömyys on ennätyksellisen suurta ja kasvaa edelleen. Hallituksen ensi vuoden budjetti lisää entisestään suomalaisten eriarvoisuutta eikä paranna työllisyyttä.

Kiristävä finanssipolitiikka on pitkittänyt taantumaa. Tilanteessa, jossa vientikysyntä on vaikeaa, tuotannolliset resurssit alikäytössä, reaali- ja rahapolitiikan vaikutukset riittämättömiä, järkevä talouspolitiikka tukee kysyntää ja edistää pitkän aikavälin rakennemuutosta. Kurjistamisen sijaan vasemmistoliitto rakentaa tasa-arvoista ja elinvoimaista korkean osaamisen yhteiskuntaa, joka turvaa hyvinvoinnin kaikille jäsenilleen.

Vuoden 2017 vaihtoehtobudjetissamme on kolme painopistettä: osaaminen, tasa-arvo ja kestävä rakennemuutos.

Korkeassa osaamisessa on Suomen tulevaisuus. Vasemmistoliitto vankentaa osaamisperustaa säilyttämällä koulutuslaitosten ja opintotuen määrärahat huomattavasti hallituksen esitystä suurempina. Elinkeinoelämän uudistumista tukevaan tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan ohjaamme noin 150 miljoonaa euroa lisää.

Alennettuja arvonlisäverokantoja lasketaan kahdella prosenttiyksiköllä kotimaisen kysynnän vauhdittamiseksi ja yrittäjyyden tukemiseksi. Samalla arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nostetaan 25 000 euroon. Työllistymistä vauhditetaan myös automaattisella palkkatuella, joka alentaa ehdot täyttävän työnhakijan palkkaamisen sivukuluja. Verotusperusteita uudistetaan niin, että pääomatulot yhdistetään palkkatulojen kanssa — kaikkia tuloja verotetaan saman progressiivisen asteikon mukaisesti. Suurituloisimpia suosiva yrittäjävähennys, perintö- ja lahjaveron alennukset ja kotitalousvähennyksen laajennus perutaan. Elinkeinorakenteen modernisaation vauhdittamiseksi päästökaupan kompensaatiotuesta luovutaan, energiantensiivisen teollisuuden veronpalautuksia kevennetään ja turpeen ja kaivosten verotukia kohtuullistetaan.

Keskustelualoite KA 17/2016 vp

Lanseeraamme myös kokonaan uudenlaisen yritystukimuodon: yrittäjien digitaalisen palvelualustan, joka tarjoaa keskeisimmät pienyrittäjien tarvitsemat digitaaliset työkalut maksutta heidän käyttöönsä. Mittava home- ja kosteusvaurioiden korjauspaketti parantaa sekä työllisyyttä että kansanterveyttä.

Budjettimme kaventaa tuloeroja. Pienituloisten ostovoima kasvaa selvästi, ja verotus on hallituksen esitystä kireämpää ansiohaitarin yläpäässä. Perumme perusturvan leikkaukset ja etuuksien indeksijäädytykset ja kasvatamme kunnallisverotuksen perusvähennystä. Työttömyysturvan ja asumistuen suoja-osat korotetaan 500 euroon kuussa. Pienituloisten eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi takuueläkettä nostetaan 50 eurolla kuussa ja kansaneläkkeen sekä työeläkkeen yhteensovittamista helpotetaan.

Itsensätyöllistäjien asemaa kohennetaan ottamalla käyttöön yhdistelmävakuutus ja ennakkopää-tösjärjestelmä työttömyysturvaan sekä mahdollistamalla järjestäytyminen Tanskan mallin mukaisesti. Lisäämme palkkatuen määrärahoja ja otamme käyttöön automaattisen palkkatukimallin sekä vastavalmistuneiden työkokemustakuun. Työttömien omaehtoista opiskelua helpotetaan. Vanhempainvapaan 6+6+6-malli helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Esitämme myös lakia 10 euron vähimmäistuntipalkasta sekä kokeilua kuuden tunnin työpäivästä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän vaihtoehtoista vuoden 2017 talousarvioksi.

Helsingissä 27.10.2016

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

Oikeudenmukainen ja uudistuva Suomi

Vasemmistoliiton
vaihtoehtobudjetti 2017

Tiivistelmä

Suomen talouden kasvu on tänä vuonna heikkoa ja perustuu pitkälti kotimarkkinoiden yksityiseen kulutuskysyntään sekä investointien piristymiseen tietyillä sektoreilla, ennen kaikkea rakennusallalla. Seuraaville vuosille ennustetaan noin prosentin kasvua. Heikot kasvunäkymät toisin sanoen jatkuvat, vaikka myönteisiä merkkejäkin on.

Kiristävä finanssipolitiikka on pitkittänyt taantumaa. Tilanteessa, jossa vientikysyntä on vaikeaa, tuotannolliset resurssit alikäytössä, reaalikorot alhaalla ja löysän rahapolitiikan vaikutukset riittämättömiä, järkevä talouspolitiikka tukee kysyntää ja edistää pitkän aikavälin rakennemuutosta.

Sipilän hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ei toteudu. Vaikka työttömyyden kasvu näyttää pysähtyneen, on pitkäaikaistyöttömyys edelleen ennätyksellisen suurta ja kasvavaa. Hallituksen lääkkeet ongelmaan ovat työehtojen heikentäminen ja työttömien kurittaminen.

Työehdoista, perustuvasta ja koulutuksesta tinkimisen sijaan vasemmistoliitto rakentaa tasa-arvoista ja elinvoimaista korkean osaamisen yhteiskuntaa, joka turvaa hyvinvoinnin kaikille jäsenilleen.

Vuoden 2017 vaihtoehtobudjetissamme on kolme painopistettä: osaaminen, tasa-arvo ja kestävä rakennemuutos.

Korkeassa osaamisessa on Suomen tulevaisuus. Vasemmistoliitto vankistaa osaamisperustaa panostamalla varhaiskasvatukseen, koulujen ja yliopistojen toimintaan yli 400 miljoonaa euroa hallitusta enemmän. Elinkeinoelämän uudistumista tukevaan tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan satsaamme 150 miljoonaa euroa.

Alennettuja arvonlisäverokantoja lasketaan kahdella prosenttiyksiköllä kotimaisen kysynnän vauhdittamiseksi ja yrittäjyyden tukemiseksi. Samalla arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nostetaan 25 000 euroon, mikä helpottaa etenkin pienyrittäjien asemaa.

Budjettimme kaventaa tuloeroja. Pienituloisten ostovoima kasvaa selvästi, ja verotus on hallituksen esitystä kireämpää ansiohaitarin yläpäässä.

Perumme perusturvan leikkaukset ja etuuksien indeksijäädytykset ja kasvatamme kunnallisverotuksen perusvähennystä. Työttömyysturvan ja asuminen suoja-osat korotetaan 500 euroon kuussa.

Pienituloisten eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi takuueläkettä nostetaan 50 eurolla kuussa ja kansaneläkkeen sekä työeläkkeen yhteensovittamista helpotetaan.

Verotusperusteita uudistetaan niin, että pääomatulot yhdistetään palkkatulojen kanssa – vasemmistoliiton mallissa kaikkia tuloja verotetaan saman progressiivisen asteikon mukaisesti. Suurituloisimpia suosiva yrittäjävähennys, perintö- ja lahjaveeron alennukset ja kotitalousvähennyksen laajennus perutaan.

Elinkeinorakenteen modernisaation vauhdittamiseksi päästökaupan kompensaatiotuesta luovutaan, energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksia kevennetään ja turpeen ja kaivosten verotukia kohotuullistetaan.

Mittava home- ja kosteusvaurioiden korjauspaketti parantaa sekä työllisyyttä että kansanterveyttä.

Osana kattavaa pienyrittäjäpakettiamme lanseeraamme myös kokonaan uudenlaisen yritystuki-muodon: yrittäjien digitaalisen palvelualueen, joka tarjoaa keskeisimmät pienyrittäjien tarvitsemat digitaaliset työkalut maksutta heidän käyttöönsä.

Itsensä työllistäjien asemaa kohennetaan ottamalla käyttöön yhdistelmävakuutus ja ennakkopäättös-järjestelmä työttömyysturvaan sekä mahdollistamalla järjestäytyminen Tanskan mallin mukaisesti. Lisäämme palkkatuen määrärahoja ja otamme käyttöön automaattisen palkkatukimallin sekä vastavalmistuneiden työkokemustakuun. Työttömien omaehtoista opiskelua helpotetaan.

Vanhempainvapaan 6+6+6-malli helpottaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Esitämme myös lakia 10 euron vähimmäistuntipalkasta sekä kokeilua kuuden tunnin työpäivästä.

Vaihtoehtobudjettimme pysyvien tulojen ja menojen suhde on samalla tasolla kuin hallituksen

talousarviossa. Tämän lisäksi toteutamme määräaikaisia, kysyntää lisääviä, talouskasvua vauhdittavia ja työllisyyttä kohentavia toimia (alennettujen alvkantojen lasku sekä homekiinteistöjen investointipaketti).

Kyse on valinnoista

Suomi kärsii pitkittyneestä taantumasta, joka näkyy korkeana työttömyytenä sekä heikkona kasvuna. Talous kasvaa valtiovarainministeriön arvion mukaan vuonna 2016 noin 1,1 prosenttia. Tämä maltillinen kasvu perustuu pitkälti kotimarkkinoiden yksityisen kulutuksen kasvuun sekä rakennus- ja laivanrakentamisen aloilla tapahtuneisiin investointeihin. Myös seuraaville vuosille ennustetaan noin prosentin kasvua.

Vaisut kasvunäkymät toisin sanoen jatkuvat, vaikka joitakin myönteisiä merkkejä on. Hallituksen vuodelle 2017 päättämien mittavien tuloverokevennysten seurauksena finanssipoliittinen linja on kokonaisuudessaan lievästi kiristävä tai neutraali. Veronkevennysten hyödyt valuvat kohtuuttomissa määrin suurituloisille. Pienituloisten ostovoima heikkenee tai säilyy ennallaan.

Sipilän hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ei toteudu. Vaikka työttömyyden kasvu on vuoden 2016 syksyllä lähes pysähtynyt, on pitkäaikaistyöttömyys ennätyksellisen korkealla tasolla ja kasvaa edelleen.

Heikkoihin talousnäkyymiin vaikuttavat siten sekä rakenteelliset, suhdannepoliittiset että ulkoiset syyt.

Vuonna 2010 alkanut eurokriisi ja maailmantalouden yleinen heikentyminen ovat vähentäneet suomalaisten vientituotteiden kysyntää. Turvallisuusympäristön muutos ja Venäjä-pakotteet sekä Venäjän asettamat vastapakotteet ovat merkittävästi vähentäneet Suomen vientiä Venäjälle. Tämän lisäksi Suomen vientiteollisuus käy läpi rakenne muutosta. Elektroniikkateollisuuden ongelmien seurauksena Suomen vientisektorilta on hävinnyt korkean tuottavuuden työpaikkoja.

Kataisen, Stubbin ja Sipilän hallitukset ovat "sopeuttaneet" taloutta isoilla menoleikkauksilla. Tiukka finanssipolitiikka on pahentanut taantumaa. Suhdannekriisinä alkaneesta talouden alamäestä on tulossa pitkäaikainen.

Tilanteessa, jossa vientikysyntä on vaimeaa, tuotannolliset resurssit alikäytössä, reaalikorot alhaalla ja löysän rahapolitiikan vaikutukset riittämättömiä, järkevä talouspolitiikka tukee kysyntää ja edistää pitkän aikavälin rakennemuutosta.

Elpyminen onkin elvyttävää finanssipolitiikkaa harjoittavissa maissa kuten Yhdysvalloissa ollut nopeampaa kuin talouskuria noudattaneella euroalueella.

Ruotsin ja Suomen taloudet alkoivat kehittyä eri suuntiin vuonna 2012, eli samoihin aikoihin, kun Suomen silloinen hallitus alkoi toteuttaa mittavia julkisten menojen leikkauksia. Suurimmat erot johduvat Ruotsin Suomea paremmasta kotimaisesta kysynnästä sekä rakentamisen mittakaavasta.

Suomen talouden kasvu on edelleen epävarmalla pohjalla. Siksi harjoitetun talouspolitiikan pitää vauhdittaa kasvua tässä ja nyt ja luoda samalla edellytykset työllisyysasteen nostolle sekä talouden pitkän ajan elinvoimaisuuden turvaaville tuotantorakenteiden muutoksille.

Vasemmistoliiton tavoitteena on oikeudenmukainen, uudistuva ja ekologisesti kestävä Suomi. Meidän Suomessamme panostetaan tärkeimpiin voimavaroihimme: laajaan sivistykseen, huippuosaamiseen ja korkealaatuiseen tutkimukseen ja tuotekehittelyyn.

Samalla haluamme tehdä rakenteellisia uudistuksia, joilla lisätään tasa-arvoa ja hyvinvointia: sosiaaliturvaa ja vanhempainvapaata uudistetaan, työttömyysturvan sanktioita vähennetään ja työhyvinvointia edistetään.

Verotuksen painopisteitä muutetaan niin, että pienituloisilla jää enemmän käteen ja elinkeinoelämää kannustetaan uudistumaan. Pienyrityttämisestä tehdään aiempaa helpompaa, ja tehottomia yritystukia järkevöitetään. Julkisilla investoinneilla vauhditetaan talouden kasvua.

Hallituksen budjetti lisää köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Vasemmistoliiton vaihtoehto vie kohti tasa-arvoista ja elinvoimaista korkean osaamisen yhteiskuntaa, joka turvaa hyvinvoinnin kaikille jäsenilleen.

Laadukas, kattava ja maksuton koulutusjärjestelmä, yliopistoissa ja erikoislaitoksissa tehtävä tutkimus sekä yritysten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta muodostavat kokonaisuuden, jonka varassa Suomen menestys lepää.

Suomen menestys perustuu osaamiseen

Maamme hyvinvointia ei ole rakennettu työehtoja polkemalla, vaan osaamista ja tuottavuutta parantamalla. Järkevillä koulutus- ja elinkeinopoliittisilla päätöksillä on ollut tässä keskeinen rooli.

Sipilän hallituksen satojen miljoonien leikkaukset koulutuksesta ja tutkimuksesta nakertavat Suomen osaamis pohjaa ja heikentävät oleellisesti mahdollisuksiamme selättää työttömyys, kääntää talous ympäristöllisesti kestäväksi kasvu-uralle ja ylläpitää kattavaa hyvinvointivaltiota.

Me tarjoamme paremman toimintamallin. Koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden leikkaukset perutaan, ja niitä vahvistetaan lisärahoituksella.

Koulutus kuntoon

Varhaiskasvatus rakentaa sosiaalisten taitojen pohjan, peruskoulu valmistaa oppimaan ja opettaa ajattelemaan, toinen aste tarjoaa yleissivistystä ja antaa perusvalmiudet työelämään, korkeakouluissa kasvaa asiantuntijoita. Hyvä koulutus antaa edellytykset elinikäiselle oppimiselle.

Hallituksen politiikka uhkaa romuttaa Suomen osaamisperustan ja koulutuksellisen yhdenvertaisuuden. Koulutuksen laatu ja saatavuus ovat jo heikentyneet huolestuttavalla tavalla. Leikkauspäätösten perustana ei ole ollut koulutuspoliittista kokonaisnäkemyä eikä juurikaan vaikutusten arviointia.

Suomella ei ole varaa leikata koulutuksesta. Vasemmistoliitto haluaa turvata jokaiselle laadukkaan opinpolun tarhasta aina tohtoriksi asti.

Varhaiskasvatukseen panostaminen kannattaa. Päiväkodissa lapset oppivat sosiaalisia taitoja, itseilmaisua ja yhdessä toimimista. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatus tasoittaa perhetaustoista aiheutuvia eroja ja luo perustan myöhemmälle hyvinvoinnille.

Sipilän hallitus on heikentänyt varhaiskasvatuksen laatua suurentamalla ryhmäkokoja sekä rajaamalla subjektiivista päivähoito-oikeutta osa-aikaiseksi perheissä, joissa toinen vanhempi on kotona hoitamassa lasta tai työttömänä.

Vasemmistoliitto toimii niin kunta- kuin valtakunnan tasolla subjektiivisen päivähoito-oikeuden

puolesta. Haluamme, että Suomeen luodaan Ruotsin mallin mukainen järjestelmä, jossa kaikille 3–5-vuotiaille taataan 15 tuntia maksutonta varhaiskasvatusta viikossa.

Peruskoulu eriarvoistuu. Oppimistulokset ovat laskeneet ja sekä alueelliset että sukupuolten väliset erot ovat kasvaneet. Vanhempien koulustausta vaikuttaa aiempaa enemmän lasten oppimistuloksiin kaikissa aineissa. Ryhmäkokojen kasvu vaikeuttaa oppilaiden henkilökohtaisten tarpeiden huomioimista. Vasemmistoliitto haluaa katkaista tämän negatiivisen kierteen ja varmistaa, että suomalaisen peruskoulu on jatkossakin maailman paras.

Ammatillisesta koulutuksesta hallitus aikoo leikata ensi vuonna käsittämättömät 190 miljoonaa euroa. Koska leikkaukset toteutettaisiin vuosi ennen kuin ammatillisen koulutuksen lainsäädännöllinen reformi astuu voimaan, koulutuksen järjestäjille ei jäisi muita mahdollisuuksia kuin tinkiä koulutuksen yksikköhinnoista tai aloituspaikoista (leikkaussumma vastaa 18 000 aloituspaikkaa).

Aloituspaikkojen supistaminen vaikeuttaa koulutukseen pääsyä ja yksikköhintojen leikkaaminen näkyy henkilöstövähennyksinä ja lähiopetuksen karsimisena.

Aikana, jolloin teollistaloudellinen toimintaympäristö muuttuu rajusti, on ajantasainen ja laadukas ammatillinen koulutus äärimmäisen tärkeää paitsi opiskelijoiden niin koko Suomen kannalta. Me haluamme turvata ammattikoulujen resurssit. Kannattamme myös oppisopimuskoulutuksen kehittämistä niin sanotun 2+1-mallin mukaisesti.

Hallitus on leikannut myös **korkeakoulujen** toimintaedellytyksiä kovalla kädellä, mikä näkyy opetuksen laadussa ja tarjonnassa. Hallinnon supistaminen vähentää opintojen ohjauksen ja muun opintoneuvonnan määrää. Edellytykset laadukkaan perustutkimuksen tekemiseen ovat heikentyneet.

Siitä huolimatta, että korkeakouluja ei kilpailukyky-sopimuksessa kohdeltu julkiseen sektoriin kuuluvina, kohdistaa hallitus myös kiky-sopimuksen nojalla lisäleikkauksia korkeakoulujen rahoitukseen. Suunniteltu korkeakoulujen lisäpääomitus ei korvaa lähimainkaan perusrahoitukseen tehtyjä leikkauksia.

Koulutuksen yhdenvertaisuutta heikentää myös hallituksen päätös leikata korkea-asteen **opin-torahasta** neljännes ja lyhentää tukiaikaa kymmenellä kuukaudella. Opiskelijat ovat pienituloisin väestöryhmä. Leikkaus heikentää heidän perustoi-meentuloaan ja lisää korkeakoulutuksen periyty-vyyttä ja eriarvoistumista.

Me haluamme turvata laadukkaan yliopistokou-lutuksen ja perustutkimuksen sekä kohtuullisen opintotuen.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa

- Varhaiskasvatuksen hoitajamitoitusta paran-netaan (lisäpanostus 15,9 miljoonaa euroa) ja subjektiivinen päivähoito-oikeus turvataan (6,6 miljoonaa euroa).
- Peruskoulut saavat 30 miljoonaa euroa lisää ryhmäkokojen pienentämiseen.
- Ammattikoulujen rahoitus turvataan ja hal-lituksen suunnittelema 190 miljoonan euron leikkaus perutaan.
- Yliopistojen ja korkeakoulujen 13,9 miljoonan euron kiky-leikkaus perutaan ja yliopistojen perusrahoitusta korotetaan 50 miljoonalla. Lisäksi Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston apteekkikompensaatio säilytetään ennallaan tai korvataan täysimääräisesti (31,7 miljoonaa).
- Ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta koro-tetaan 25 miljoonalla eurolla ja 6,9 miljoonan kiky-vähennys perutaan.
- Opintotuki säilytetään ennallaan ja suunniteltu 46,4 miljoonan euron leikkaus perutaan.
- Lisäpanostukset koulutusjärjestelmään yhteensä 416 miljoonaa

Tasa-arvoista hyvinvointia kaikille

Suomen on jatkossakin oltava maa, jossa kaikilla perhetaustaan ja yhteiskuntaluokkaan katsomatta on mahdollisuus hyvään elämään.

Kattavat ja laadukkaat julkiset palvelut, reilut työelämän pelisäännöt sekä oikeudenmukainen verotus- ja tulonjakojärjestelmä takaavat, että ketään ei jätetä heitteille ja että yhteiskunnan voimavarat saadaan valjastettua kaikkia hyödyttävällä tavalla.

Oikeudenmukainen ja tuloeroja tasaava verotus

Hallituksen talousarvio lisää suomalaisten taloudellista eriarvoisuutta. Verotusta kevennetään tuntuvasti kautta linjan, mutta suurimmat hyödyt menevät niille, joilla on suurimmat tulot.

Suhteellisestikin ostovoima kasvaa eniten yli 7 500 euroa kuukaudessa tienaavilla. Alle tuhannen euron tuloilla ostovoima heikkenee.

Pienituloisimpia veronkevennykset eivät hyödytä. Hallituksen lupaama sairausvakuutuksen päivärahamaksun poistaminen ei riitä kompensoimaan verotuksen ja indeksietuuksien leikkauksen eriarvoistavaa vaikutusta.

Meidän vaihtoehdossamme suurituloisten verotus kiristyy, ja pienituloisille jää enemmän käteen.

- Niin sanotun solidaarisuusveron alarajaa laske-
taan 70 700 euroon ja otetaan käyttöön uusi, yli
100 000 euroa tienaavien veroluokka (vero ala-
rajan ylittävästä osasta 34 %).
- Ansiotulojen ja pääomatulojen verotus yhdiste-
tään, ja kaikkia tuloja verotetaan saman prog-
ressiivisen veroasteikon mukaisesti. Uudistus
keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta ja
lisäisi valtion verotuottoja arviolta 900 miljoonalla eurolla.
- Kunnallisverotuksen perusvähennys korote-
taan 3 750 euroon hallituksen esittämän 3 060
euron sijaan. Tämä lisää alle 30 000 euroa vuo-
dessa tienaavien käteenjääviä tuloja. Uudistuk-
sen hinta on 300 miljoonaa euroa.

- Kotitalousvähennys säilytetään ennallaan. Sääs-
töt valtiolle 10 miljoonaa euroa.
- Perintö- ja lahjaveroon sekä metsälahjaveroon
kaavailluista kevennyksistä luovutaan. Näiden
veromuotojen tarkoitus on hillitä varallisuus-
erojen kasvua, mutta uudistusten suurimmat
hyödyt menisivät ylimpään tulokymmenyksen.
Metsälahjavähennys myös monimutkaistaisi
veropohjaa tarpeettomasti. Sukupolvenvaihi-
doksia tuetaan jo nykyisellään huomattavilla
veroeduilla. Uudistusten peruminen säästää
valtion menoja 25 miljoonaa vuonna 2017 (jat-
kossa 58 miljoonaa vuodessa).
- Yrittäjävähennystä ei panna toimeen. Esitetyn
vähennyksen yritystoimintaa lisäävät vaiku-
tukset jäisivät vaatimattomiksi. Pienyrittäjien
enemmistöä uudistus ei juuri hyödyttäisi. Miltei
puolet kaikista veronkevennyksistä menisivät
henkilöyrittäjien suurituloisimmalle kymme-
nykselle. Esitys myös monimutkaistaisi verojär-
jestelmää. Säästö valtiolle 123 miljoonaa euroa.
- Tuetaan pienimuotoista yritystoimintaa nos-
tamalla arvonlisäverollisen myynnin alaraja
25 000 euroon (nyt 10 000) ja huojenukseen
oikeuttava yläraja 39 000 euroon (nyt 30 000).
Uudistus kannustaa pienyrittäjiä kasvattamaan
liiketoimintaansa. Uudistus pienentäisi valtion
verotuloja staattisen laskelman mukaan 126
miljoonaa euroa.
- Lopetetaan vapaaehtoisten työeläkevakuu-
tusmaksujen verovähennysoikeus. Yksityisten
eläkevakuutusjärjestelmien tukemiselle ei ole
perusteita. Uudistus vähentäisi valtion menoja
noin 110 miljoonalla eurolla vuodessa.

Työelämän täyskäännös

Työttömyys käy kalliiksi ja aiheuttaa monenlaisia yhteiskunnallisia ongelmia. Suomen julkisen talouden kestävä tasapainottaminen voi tapahtua vain nostamalla työllisyysastetta ja alentamalla työttömyyttä.

Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyyden kasvu, joka näyttää edelleen jatkuvan. Pitkäaikaistyöttömyyden noustua korkealla tasolla sen

pienentäminen on vaikeaa (ns. hystereesi-ilmiö). Työttömyyden pitkittyessä työkyky ja ammattitaito heikkenevät.

Hallituksen keinot työllisyyden parantamiseksi ovat työehtojen heikentäminen ja työttömien kurittaminen. Halpatyön ja työvoimapolitiittisten sanktioiden lisääminen edustavat maailmankuvaa, jossa eriarvoisuus on hyväksyttävää ja työttömyyden katsotaan johtuvan työttömien laiskuudesta.

Me haluamme taata mahdollisimman monelle hyvän työn – oli kyse sitten perinteisestä palkkatyöstä, pienyrityksistä tai eri työmuotojen

yhdistelmästä. Tärkein yksittäinen työvoimapolitiittinen toimi on Suomen kokonaistalouden vauhdittaminen. Kasvu synnyttää työpaikkoja. Keskeistä on myös varmistaa, että työvoimapalveluissa on riittävät resurssit ja osaaminen ja että sääntelyjärjestelmä elää työelämän muutosten mukana.

Vasemmisto haluaa täyskäännöksen harjoitettuun työvoimapolitiikkaan.

Kilpailukyky sopimus ei ole perusteltu

Kesällä hyväksytty niin sanottu kilpailukyky sopimus alentaa palkkakustannuksia sekä jäädyttämällä palkankorotukset että alentamalla työnantajan sairausvakuutusmaksuja ja siirtämällä osan työnantajien pakollisista työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuista työntekijöiden maksettaviksi.

Lisäksi työaikaa pidennetään ilman että palkkoja vastaavasti korotetaan, joten tuntipalkat alenevat.

Erityisen kovaa sopimus iskee julkisen sektorin pienipalkkaisiin työntekijöihin, joiden lomarahoja leikataan 30 prosenttia. Kiky-sopimuksen ja veromuutosten seurauksena julkisen sektorin työntekijöiden ostovoima heikkenee ensi vuonna selvästi enemmän kuin muiden palkansaajien.

Kiky-sopimuksen myönteisistä talousvaikutuksista on vähän takeita, mutta valtion budjettiin se tekee yli miljardin euron loven. Myös kuntien verotuotot vähenevät, mikä lisää entuudestaan painetta henkilöstövähennyksiin julkisella sektorilla.

Ajatus työajan mekaanisen pidentämisen ja kilpailukykyyn parantumisen yhteydestä edustaa menneen maailman logiikkaa. Työehtojen heikentäminen ei ole lääke Suomen talousongelmiin, aivan kuten liian suuret palkat eivät ole niiden syy.

Työ ei Suomessa ole keskeisiä kilpailijamaita kalliimpaa. Vuonna 2015 teollisuussektorin työtunnin hinta oli Suomessa 35,9 euroa, Saksassa 37,1 euroa

ja Ruotsissa 41,8 euroa. Ruotsissa ja Saksassa työvoimakustannukset myös nousivat Suomea nopeammin.

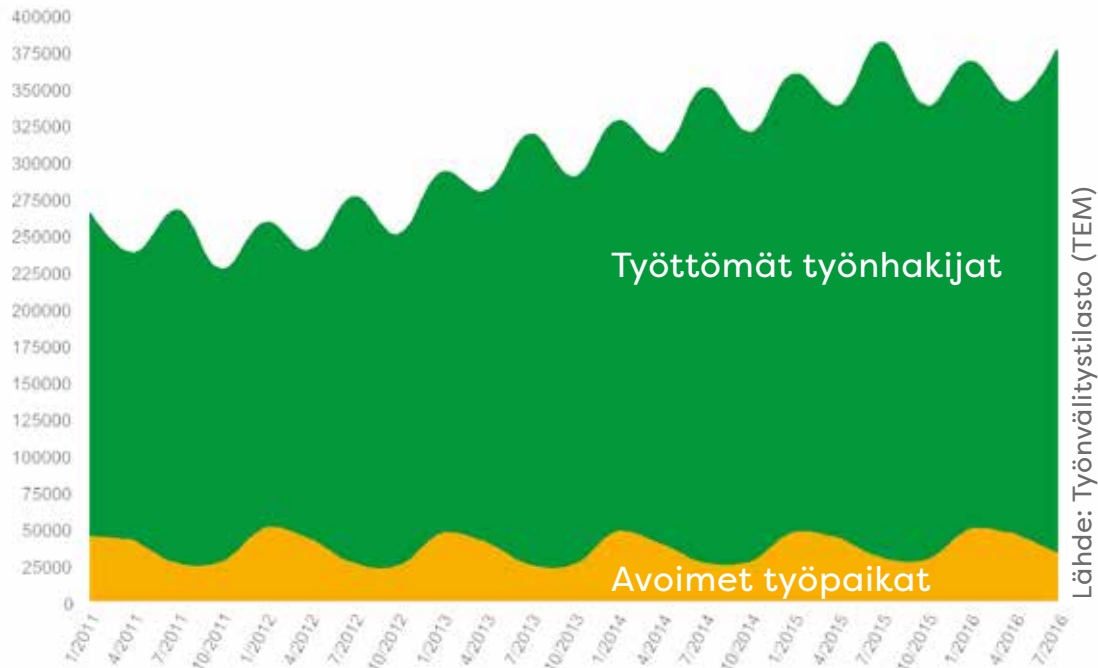
Yksikkötyökustannuksiin vaikuttaa palkkojen lisäksi myös työn tuottavuus. Joidenkin perinteisten korkean jalostusasteen vientialojen ongelmat, korkean tuottavuuden työpaikkojen väheneminen ja talouden vaikea yleistilanne ovat palkkoja suurempi ongelma.

Tässä tilanteessa ratkaisu ei ole työn halpuuttaminen – sitä kilpailua Suomi ei voi koskaan voittaa – vaan panostaminen vahvuusimme: laaja-alaiseen osaamiseen, koulutukseen, tutkimukseen, laadukkaitiin tuotteisiin ja toimivaan infrastruktuuriin.

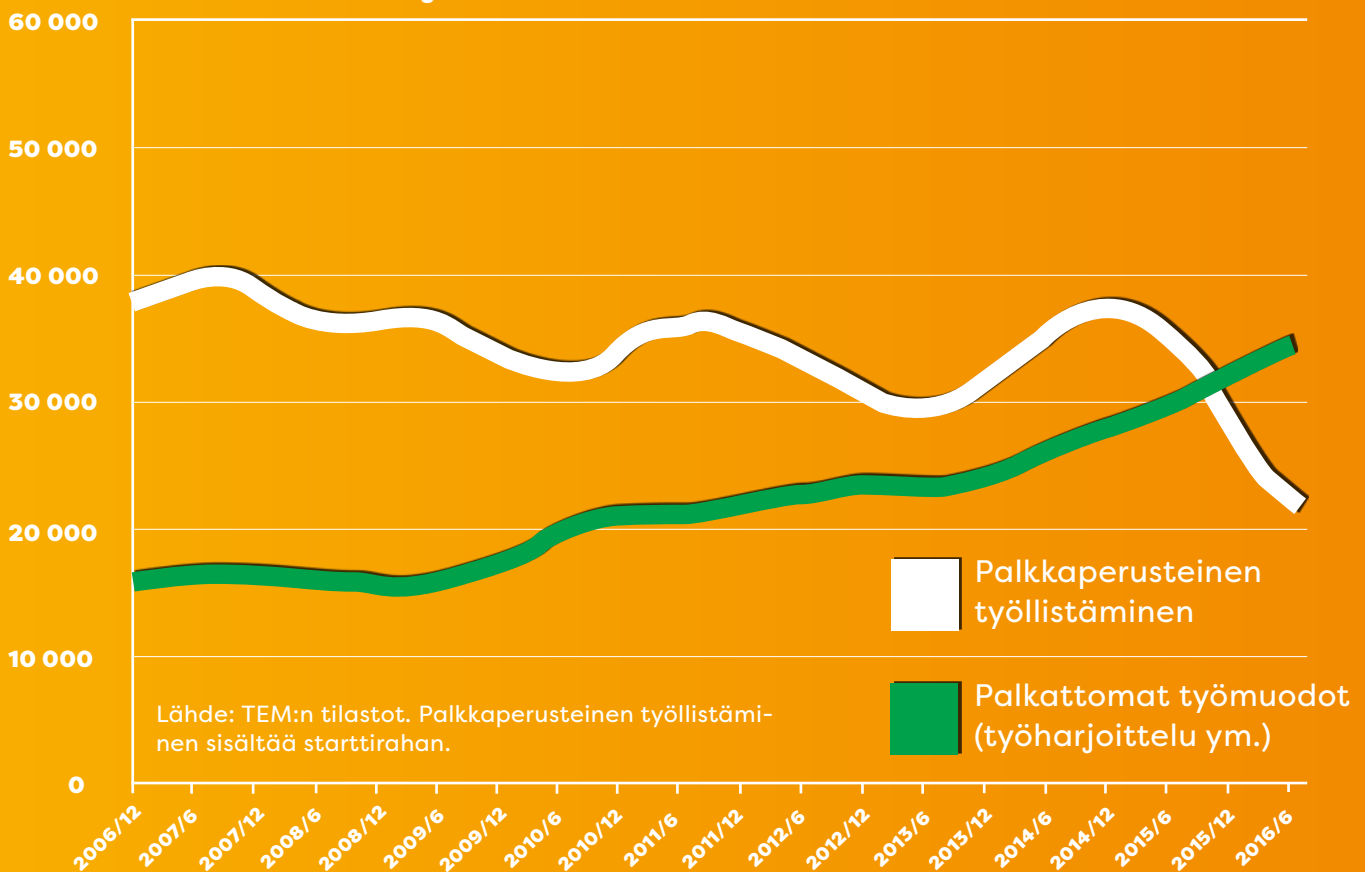
Kilpailukyky sopimus on näennäisesti työmarkkinaosapuolten välinen, mutta ilman hallituksen pakko-toimia sitä ei olisi syntynyt. Vastuu sen haitallisista vaikutuksista kuuluu siten myös hallitukselle.

- Emme hyväksy kilpailukyky sopimusta ja vastustamme siihen liittyviä budjettilakimuutoksia.
- Kilpailukyky sopimukseen liittyvien maksumuutosten peruminen parantaa valtion rahoitusasemaa yli 1 000 miljoonalla eurolla.

Korkea työttömyys johtuu työpaikkojen puutteesta, ei työttömien kannustinongelmista.

Palkkaperustaisiin ja palkattomiin työllistämistoimiin sijoitetut - 12 kuukauden keskiarvo joulukuusta 2006 kesäkuuhun 2016

Taataan kohtuullinen työttömyys- turva ja laadukkaat työvoimapa- lvelut

Hallituksen harjoittama työttömyysturvan heikentäminen ja muu työttömien kurittaminen eivät toimi tilanteessa, jossa vapaita työpaikkoja on murto-osa työttömien lukumäärään nähden.

Työttömyyden hillitsemiseksi on lisäksi turvattava riittävät työllisyysmäärärahat ja osoitettava lisämäärärahaa vaikuttavimpiin työllistäviin toimenpiteisiin, etenkin palkkatukeen.

Työttömien omaehtoista opiskelua tulee helpottaa, ja kaikille halukkaille tulee tarjota laadukkaita työvoimapaalveluita.

Viime vuosina työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja on kuitenkin leikattu rajusti. Esimerkiksi Ruotsissa työttömiä on suunnilleen yhtä paljon kuin Suomessa, mutta työvoimapaalveluissa työskentelee yli kuusi kertaa enemmän ihmisiä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Suomessa yksi virkailija palvelee satoja ihmisiä, Ruotsissa muutamia kymmeniä.

Työllistymisen kannalta oleellista on, että tukea ja palveluita tarjotaan heti työttömyyden alussa. Uraohjaus, koulutus, palkkatuettu työ ja panostukset tehokkaaseen työnvälitykseen maksavat itsensä takaisin.

Vasemmistoliiton vaihtoehdossa

- Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden yleisiä määrärahoja korotetaan 60 miljoonalla eurolla.
- Palkkatukea uudistetaan ja siihen ohjataan 50 miljoonaa euroa lisää.
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan heikennys sekä työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja muiden indeksisidonnaisten etuuksien leikkaukset perutaan.
- Omaehtoista opiskelua työttömyysturvalla helpotetaan.
- Uusista sanktiotoimista, kuten työttömyysturvan porrastamisesta ja omavastuupäivistä, luovutaan.

Vasemmisto ei vie työttömiltä, vanhemmilta tai eläkeläisiltä

Hallitus on päättänyt leikata kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia 0,85 prosentilla. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi työmarkkinatuesta, peruspäivärahasta, asumistuesta, kansan- ja takuueläkkeestä, lapsilisistä, kotihoidontuesta, sairauspäivärahoista sekä vammaistuesta viedään yhteensä lähes 200 miljoonaa.

Jo aiemmin hallitus on päättänyt jäädyttää näiden etuuksien tason, mikä normaalioloissa tarkoittaa niiden reaaliarvon leikkausta indeksikasvun verran.

Vasemmistoliitto ei hyväksy hallituksen eriarvoistavaa politiikkaa. Leikkaukset on peruttava, ja lisäksi etuuksien tulee jatkossa kasvaa vuosittain indeksin mukaisesti. Takuueläkettä tulee nostaa 50 euroa kuukaudessa.

- Perutaan indeksileikkaukset (195 miljoonaa euroa)
- Korotetaan takuueläkettä 50 eurolla kuussa (69 miljoonaa euroa)

Perusturvan suojaosan laajentaminen kannustaa aktiivisuuteen

Tällä hetkellä työtön voi tehdä kuussa töitä tai harjoittaa sivutoimista yritystoimintaa 300 euron edestä ilman, että ansiot vaikuttavat työttömyysturvan tai asumistuen määrään. Kun ansiot nousevat yli 300 euron, jokainen lisäeuro pienentää työttömyyskorvausta 50 senttiä.

Suojaosa kannustaa aktiivisuuteen ja tekee lyhytkestoista tai keikkaluonteisistakin töistä kannattavampia.

Vasemmistoliiton mallissa suojaosa nostetaan 500 euroon kuussa ja se laajennetaan kattamaan palkkatulon lisäksi myös esimerkiksi pääomatulot, apurahat, palkkiot ja tekijänoikeuskorvaukset.

- Uudistuksen nettokustannukset valtiolle arvioidaan noin 60 miljoonaksi euroksi vuodessa.

Tolkku työelämään

Maailma – ja työelämä sen mukana – on muuttunut, mutta käytännöt ja lainsäädäntö eivät aina ole pysyneet kehityksen vauhdissa.

Vasemmistoliiton tolkkua työelämään -toimenpidekokonaisuus sisältää joukon avauksia, jotka helpottavat työn ja perhe-elämän yhteensovittamista, vahvistavat työehtoja ja oikeusturvaa, parantavat itsensätyöllistäjien asemaa ja kohentavat työelämän laatua.

Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen helpommaksi

Nykyinen vanhempainvapaamalli ei täytä sille asetettuja tavoitteita lasten hyvinvoinnin ja sukupuolten tasa-arvon edistämisestä. Naiset käyttävät valtaosan sekä vanhempainvapaasta että hoitovapaasta. Isien osuus on alle kymmenen prosenttia.

Meidän mallissamme nykyiset äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaat päivitettäisiin 18 kuukauden vanhempainvapaaksi. Vapaa jaettaisiin kolmeen kuukauden jaksoon, joista yhden käyttäisi äiti, yhden vanhemmat jakaisivat keskenään ja yhden käyttäisi isä.

Samaa sukupuolta oleville vanhemmille vapaa jaettaisiin samoin kuin eri sukupuolta oleville. Yksinhuoltaja saisi täydet 18 kuukautta. Vapaaajaksoja voisi käyttää lapsen kolmivuotispäivään saakka.

Arvioimme tämän 6+6+6-mallin kustannuksiksi alkuvaiheessa 116 miljoonaa euroa vuodessa.

Palkalla pitää tulla toimeen – kaikille vähintään kymppi tunnissa

Yhä useampi suomalainen ei enää pärjää tekemälään työllä. Siksi vasemmistoliitto on tehnyt lakialoitteen 10 euron vähimmäistuntipalkasta. Mallin mukaan palkat määräytyisivät jatkossakin työehtosopimusten mukaan, mutta laki määrittäisi alarajan, jota pienempää korvausta ei työntekijälle voi maksaa.

Valtaosassa EU-maista on käytössä lakisääteinen vähimmäispalkka. Suomessa palkat on perinteisesti sovittu työ- ja virkaehtosopimuksissa. Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan Suomessa on kuitenkin lähes 225 000 palkansaajaa, joiden palkoista ei ole sovittu lainkaan työ- tai virkaehtosopimuksilla.

Vähimmäispalkka on meidän vastauksemme tilanteeseen, jossa palkkoja yritetään laskea paikallisella sopimisella alle työehtosopimusten.

Ryhmäkanne parantamaan kansalaisten oikeusturvaa

Tavalliselle ihmiselle oikeudenkäynti on vaikeaa ja usein myös kallista. Nykyisin niin sanottu ryhmäkanne on mahdollinen vain kuluttaja-asioissa ja kuluttaja-asiamiehen nostamana.

Me haluamme laajentaa ryhmäkanneoikeutta. Telemme lakialoite antaisi ammattiliitoille itsenäisen kanneoikeuden työntekijän ja työnantajan työsuhteesta johtuvien riita-asoiden käsittelyyn. Sama oikeus koskisi ihmisoikeus-, ympäristö- ja muita yleishyödyllisiä järjestöjä. Tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun tulisi saada nostaa kanteita kuluttaja-asiamiehen tavoin.

Alipalkkauksesta rikos

Alipalkkaus, joka koskee varsinkin ulkomaalaisia työntekijöitä, on kasvava työmarkkina- ja yhdenvertaisuusongelma, josta kärsivät sekä työntekijät että rehelliset yrittäjät. Nykyinen lainsäädäntö ei anna riittäviä työkaluja ongelman kitkemiseksi.

Vasemmistoliitto haluaa panna alipalkkaukselle pisteen. Tekemässämme lakialoitteessa esitetään rikoslakiin lisäystä, jonka mukaan yleissitovan tai normaalisitovan työehtosopimuksen sisältämän palkanmaksuvelvoitteen rikkominen olisi jatkossa rangaistavaa.

Kokeillaan työajan lyhentämistä

Työpahoinvointi on suurimpia työelämämme ongelmia. Monesti taustalla on työn liiallinen kuormittavuus. Työajan lyhentäminen voisi siten lisätä työssä viihtymistä. Se saattaisi myös parantaa tuottavuutta ja työllisyystilannetta, kun tehtäviä jaettaisiin useamman ihmisen kesken.

Ruotsin Göteborgissa lyhyempää työaikaa kokeillaan parhaillaan sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Alustavat tulokset ovat myönteisiä. Tuottavuus on noussut työn tehostumisen, paremman työhyvinvoinnin ja huolellisemman työn jäljen seurauksena. Suomessa 1990-luvulla tehty kokeilu antoi samansuuntaisia tuloksia.

Haluamme nyt käynnistää uuden ja ennakkoluvottoman kokeilun, jolla selvitetään lyhyemmän työajan taloudelliset, hyvinvoinnilliset, työllistävät ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset 2010-luvun Suomessa. Parhaiten kokeilu onnistuisi yhteistyössä vapaaehtoisten työnantajien ja ammattiliittojen kanssa.

Vuodelle 2017 budjetoidaan 5 miljoonaa euroa työajan lyhentämiskokeiluun.

Kokeillaan aitoa perustuloa

Hallitus on päättänyt selvittää uudenlaista perusturvajärjestelmää ”perustulokokeilun” kautta. Sinänsä kokeiluhaluus on hieno asia, mutta valitettavasti testattavana on käytännössä vain erilainen tapa kanavoida työmarkkinatukea.

Vasemmisto haluaa Suomeen laajemman ja pitkäkestoisemman perustulopilotin, jossa tuensaa-jina olisi monipuolisesti erilaisia ihmisryhmiä. Uskomme, että aito perustulo lisäisi ihmisten mahdollisuuksia tehdä itselleen mielekkäitä asioita, helpottaisi silpputyöntekijöiden, osa-aikaisten ja itsensä-työllistäjien toimeentuloa ja karsisi moniselkoista byrokratiaviidakkoa. Tuen olisi oltava sen suuruisen, ettei kenenkään toimeentulo heikkenisi nykytasosta.

Reaaliaikaisen kansallisen tulorekisterin käyttöön-oton jälkeen perustulo voitaisiin toteuttaa myös niin sanotun negatiivisen tuloverotuksen keinoin.

- Hallituksen tulisi varata lisärahoja aidon perustulokokeilun kokeilemiseksi, ja vuodelle 2019 kaavaillun tulorekisterin valmistelua tulisi kii- rehtiä.

Parannetaan eläkeläisten toimeentuloa

Suomessa on noin 1,5 miljoonaa eläkkeensaajaa. Heistä noin 100 000 elää pelkästään valtion kansan- eläkkeen varassa ja 550 000 saa sekä työ- että kan- saneläkettä. Kaksi kolmannesta saa eläkettä alle 1 500 euroa kuussa.

Hallituksen päätösten seurauksena lähes kaikkien eläkeläisten ostovoima heikkenee ensi vuonna. Suhteellisesti eniten häviöt ne, joiden eläke on alle tuhat euroa kuussa. Tällaisia ihmisiä on noin 340 000. Esimerkiksi takuueläke laskee indeksileikka- uksen vuoksi 767 eurosta 760 euroon, mikä tarkoittaa 1,9 prosentin heikennystä ostovoimaan.

Pienituloisten eläkeläisten tilannetta vaikeuttaa myös kansaneläkkeen supistaminen, lääke- ja matkakorvausten leikkaaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korottaminen.

Toisaalta erittäin suurituloisten eläkeläisten joukko on viime vuosina kasvanut. Eläkeläisten eriarvoisuus siis lisääntyy, mikä tulisi huomioida myös eläkejärjestelmää uudistettaessa.

Vasemmistoliitto haluaa turvata kotuullisen eläkkeen kaikille. Eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi ja eläkejärjestelmän kehittämiseksi esitämme ensi vuodelle seuraavia toimenpiteitä:

- Leikkaamisen sijaan korotetaan takuueläkettä 50 eurolla kuussa 816,85 euroon. Uudistuksen hinta on noin 69 miljoonaa euroa.
- Perutaan kansaneläkkeen 0,85 prosentin leikkaus ja nostetaan sitä jatkossa indeksin mukaisesti.
- Uudistetaan työ- ja kansaneläkkeen yhteensovittamista niin, että omavastuun jälkeen jokainen työeläke-euro pienentää kansaneläkettä 40 sentillä nykyisen 50 sentin sijaan. Uudistukseen varataan 311 miljoonaa euroa.
- Poistetaan eläkeläisten puoliso vähennys. Parisuhteessa asuvan kansaneläke on yli 70 euroa kuussa pienempi kuin yksineläjän. Mielestämme sosiaali- ja eläketurvaa tulee kehittää yksilön eikä perhekunnan asemaan perustuen.
- Uudistetaan verotusta niin, että palkka-, pääoma- ja eläketuloja verotetaan yhden progressiivisen veroasteikon mukaan. Nykyisin eläkkeestä maksetaan usein enemmän veroa kuin saman suuruudesta palkasta.
- Luovutaan vapaaehtoisten työeläkemaksujen verovähennysoikeudesta. Valtion ei ole syytä antaa erillistä verotukea ylimääräisille markkinaperusteisille vakuutusjärjestelyille. Uudistus vähentäisi valtion menoja noin 115 miljoonaa euroa vuodessa.
- Parannetaan itsensä työllistäjien eläketurvaa. Itsensä työllistäjät ovat nykyään pääsääntöisesti yrittäjien eläkevakuutuksen (yel) piirissä. Pienten tulojen ja yel-maksujen suuruuden vuoksi alivakuuttaminen on yleistä. Tällöin eläkekertymä jää usein hyvin pieneksi. Itsensä-

työllistäminen yleistyy voimakkaasti, mikä voi johtaa suuriin ongelmiin tulevaisuudessa. Hallituksen tulee pikaisesti uudistaa itsensä työllistäjien eläketurvaa.

- Säilytetään lääke- ja matkakorvaukset kohtuullisella tasolla ja luovutaan asiakasmaksujen korotuksista.

Kohennetaan vanhushpalveluiden laatua

Vanhustenhoidon puutteista puhutaan paljon. Usein syynä ongelmiin on henkilöstön riittämätön määrä. Kun töitä on liikaa, heikentää se sekä vanhusten että hoitohenkilökunnan hyvinvointia.

Vanhushpalveluiden vaikeasta tilanteesta huolimatta hallitus on päättänyt säästää ensi vuonna 6,3 miljoonaa euroa supistamalla vanhainkotien ja tehostetun palveluasumisen henkilömitoitusta. Jatkossa hoitajia tulisi olla vähintään 0,4–0,5 hoidettavaa kohden, kun nyt vähimmäismitoitus on 0,5.

Vanhuslain tehtäviä karsimalla yritetään säästää vielä 6,9 miljoonaa lisää – käytännössä tämä tarkoittaa henkilöstön osaamistasosta ja hoivan laadusta tinkimistä. Tätä me emme voi hyväksyä.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa:

- Vanhainkotihoito ja tehostetun palveluasumisen 13,9 miljoonan euron leikkaukset perutaan.
- Kuntien perushpalveluiden valtionosuuksia korotetaan 10 miljoonalla eurolla henkilöstömitoituksen parantamiseksi.

Lääke- ja matkakorvausten leikkaukset tulee perua

Lääkekorvausjärjestelmän tärkein tehtävä on turvata paljon sairastavien ja pienituloisten mahdollisuudet riittävään lääkehoitoon. Tämä ei nyt toteudu. Viime vuosina lääkekorvauksia on supistettu rajusti, ja ensi vuodelle hallitus esittää jälleen 60 miljoonan leikkauksia.

Uudet säästöt kohdistuvat muun muassa kakkostyypin diabeteksestä kärsiviin pitkäaikaissairaisiin. Diabeteslääkkeiden omavastuu on tämän seurauksena nousemassa jopa 300 euroa vuodessa.

Pienituloiset diabeetikot joutuvat nytkin tinkimään sairautensa hoidosta liian korkeiden lääkekulujen vuoksi. Puutteellisesti hoidettu diabetes altistaa monille liitännäissairauksille, joiden hoito on yksi terveydenhuollon suurimpia menoeriä.

Sairausvakuutuksen matkakorvausten omavastuuosuus korotettiin vuosi sitten 16 eurosta 25 euroon. Matkakorvaukset liittyvät useimmiten erikoissairaanhoidon, ja ne ovat erittäin tärkeitä etenkin vaikeasti liikkuville, kaukana palveluista asuville ja pienituloisille. Matkakorvauksista leikkaaminen on osaltaan heikentänyt suomalaisten yhdenvertaista oikeutta saada asianmukaista hoitoa.

Lääke- ja matkakorvausten leikkaamisella on suuret inhimilliset kustannukset, eivätkä ne ole järkeviä myöskään kansanterveyden kokonaistalouden näkökulmasta.

- Perutaan vuodelle 2017 suunniteltu 60 miljoonan euron leikkaus lääkekorvauksista.
- Matkakustannuskorvausten omavastuuraja palautetaan 16 euroon. Kustannusvaikutus 25 miljoonaa euroa.

Tarjotaan nuorille mahdollisuuksia

Nuorille on taattava mahdollisuus saada koulutustaan vastaavaa työkokemusta heti valmistumisen jälkeen. Mitä kauemmin oman alan työpaikkaa joutuu etsimään, sitä suuremmaksi käy todennäköisyys, ettei sellaista koskaan löydy.

Haluamme ottaa käyttöön uudenlaisen nuorten työkokemustakuun, joka antaa vastavalmistuneille väylän työelämään. Työkokemustakuumallissamme työttömän vastavalmistuneen nuoren palkannut työnantaja saa palkkatukea kuuden kuukauden ajan.

Nuorten työllistymistä ja elämäntaitoja voidaan edistää myös erilaisten työpajojen avulla. Työpajoissa opitaan vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja eri alojen työtehtäviä työ- ja yksilövalmentajien ohjauksessa. Nuorten tulevaisuuden kannalta työpajat ovat tärkeitä paikkoja, sillä yli 80 prosenttia nuorista löytää elämänsuunnan työpajajakson jälkeen.

Etsivä nuorisotyö antaa varhaista tukea nuorelle, joka voi olla ilman koulutus-, työ- tai harjoittelupaikkaa tai muuten tarvitsee apua palveluihin pääsemiseksi. Etsivän nuorisotyön kautta on vuosit-

tain tavoitettu yli 20 000 nuorta, joista yli 15 000 on kaivannut pidempiaikaista ohjausta.

- Työkokemustakuun toteuttamiseksi jo ennestään liian alhaisia palkkatuen määrärahoja korotetaan 50 miljoonalla eurolla, joista 10 miljoonaa varataan työkokemustakuuseen. Samalla kasvatetaan yhdistyksille ja säätiöille korvamerkittyjä palkkatukirahoja selvästi nykytasosta ja poistetaan keinotekoinen 3 000 henkilötyövuoden rajoite.
- Nuorten työpajojen ja etsivän nuorisotyön määrärahoja nostetaan 7 miljoonalla eurolla.

Lisää turvakotipaikkoja perheväkivallan uhreille

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan 100 000 naista joutuu Suomessa joka vuosi puolisonsa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai sillä uhkailun kohteeksi. Kotona tapahtuneista pahoinpitelyistä 71 prosenttia kohdistuu naisiin, 15 prosenttia miehiin ja loput alle 15-vuotiaisiin lapsiin. Perheväkivaltaan kuolee vuosittain yli 20 naista.

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi edellyttää Suomen turvakotipaikkojen lisäämisen nykyisestä 114:stä 530 paikkaan. Tarve on ilmeinen: vuonna 2015 ilman turvakotipaikkaa jäi noin 1 200 hädässä olevaa ihmistä. Paikkojen puutteen vuoksi lähisuhdeväkivallan uhreja on ohjattu turvakoteihin satojen kilometrien päähän.

Hallitus korottaa turvakotien määrärahoja ensi vuonna kahdella miljoonalla, mutta se ei riitä nostamaan turvakotipaikkoja riittävälle tasolle.

- Esitämme rahoitukseen 8 miljoonan euron lisäystä, mikä mahdollistaisi turvakotipaikkojen asteittaisen noston kohtuulliselle tasolle.

Kaikilla on oikeus harrastaa kulttuuria ja liikuntaa

Vasemmistoliiton Suomessa jokaisella on mahdollisuus harrastaa kulttuuria ja liikuntaa. Pienessä maassa valtion tuki on välttämätöntä, jotta museot, teatterit, orkesterit ja urheiluseurat pystyvät toimimaan, eivätkä esimerkiksi urheiluharrastuksen kustannukset nouse liian kalliiksi tavallisille lapsiperheille.

Viime vuosina kulttuurin ja seuratoiminnan tukia on kuitenkin leikattu.

Uutena avauksena esitämme nuorten kulttuurisetelikoikeilua. Alkuvaiheessa jokaiselle 18 vuotta täyttävälle annettaisiin 100 euron arvoinen etuseteli, jonka voisi käyttää vapaavalintaisesti esimerkiksi kulttuuritapahtumien lippumaksuihin.

- Nostetaan valtion avustuksia teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin 2,23 miljoonalla eurolla.
- Aloitetaan nuorison kulttuurisetelikoikeilu (budjettivaikutus 6 miljoonaa euroa).
- Korotetaan seuratukea 2 miljoonalla eurolla vuodessa nuorten liikuntaharrastuksen tukemiseksi.

Tukea kansalaisyhteiskunnalle

Aktiivinen, laaja ja moniääninen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa suomalaista demokratiaa. Erilaiset yhdistykset tarjoavat osallistumisen mahdollisuuksia, kanavoivat kansalaisten tunteja, sivistävät, elävöittävät paikallisyhteisöjä sekä tuottavat arvokasta tietoa ja palveluita.

Maaseudulla kylätoiminta vahvistaa asukas-yhteisöiden elinvoimaisuutta, yhteisöllisyyttä ja vaikutusmahdollisuuksia. Vuodesta 2003 maksettu valtionapu on selvästi voimistanut kylätoimintaa. Ensi vuoden budjetissa kylätoiminnan avustuksista ollaan kuitenkin leikkaamassa yli kolmannes.

- Vapaaehtoistoiminnan, järjestötyön ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi ensi vuoden budjetissa tulisi lisätä 540 000 euroa kansalaisjärjestöjen toimintaan ja rauhantyön edistämiseen sekä 800 000 euroa kylätoiminnan vahvistamiseen.

Suomen pitää kantaa globaali vastuunsa

Suomi ei ole muusta maailmasta erillinen tyhjiö. Olemme riippuvaisia siitä, mitä ympärillämme tapahtuu, ja omilla valinnoillamme vaikutamme siihen, mihin suuntaan maailma kehittyy.

Kehitysyhteistyö ja siirtolaispolitiikka ovat kaksi konkreettista osa-aluetta, joiden kautta Suomi voi toteuttaa perusarvojensa mukaista politiikkaa globaalissa mittakaavassa.

Palautetaan kehitysyhteistyö säälliselle tasolle

Suomen tulee kantaa vastuunsa ja edistää myönteistä kehitystä myös rajojemme ulkopuolella. Hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja vakauden lisääntyminen maailmassa on meidän kaikkien edun mukaista.

Kehitysyhteistyöllä torjutaan osaltaan köyhyyttä, parannetaan ihmisoikeuksia, edistetään demokratiaa, ehkäistään konflikteja ja hillitään ilmastomuutoksen kielteisiä vaikutuksia.

Sipilän hallitus on leikannut kehitysyhteistyöstä massiivisesti. Viime vuoden äkkiarvaamatta ja ilman kunnon valmistelua toteutetut 400 miljoonan euron leikkaukset ovat johtaneet useiden menestyksekkäiden hankkeiden ennen aikaiseen päättämiseen, koskettaneet satojatuhansia hyödynsajia ja heikentäneet Suomen kansainvälistä mainetta. Samalla olemme irtautuneet pohjoismaisesta arvo-yhteisöstä.

Jatkossa Suomen tulee korottaa kehitysyhteistyöbudjettiaan vuosittain niin, että saavutamme kohtuullisella aikavälillä sitoumustemme mukaisen 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuuden. Huomattava osuus rahoituksesta tulee kohdentaa kansalaisjärjestöille. Ilmastorahoituksen tulee olla lisäistä kehitysyhteistyöhän nähden.

Samalla kun varsinaisesta kehitysyhteistyöstä on leikattu, kehitysrahoituslaitos Finnfundin pääomaa on lisätty huomattavasti. Tälle vuodelle laitos sai 100 miljoonaa euroa lisää. Lokakuun 2017 lopussa näitä rahoja ei kuitenkaan ollut vielä tilitetty Finnfundille, eikä niiden käytöstä ole selvyttä. Tästä huolimatta hallitus on talousarviossaan ohjaamassa Finnfundille 10 miljoonaa euroa lisää.

Tätä ei voi pitää perusteltuna.

Ensi vuoden talousarvioon sisältyy myös yhteensä 130 miljoonan edestä "kehitysyhteistyön finanssijoituksia" ja "kehitysyhteistyölainoja". Niiden käyttötarkoituksesta ja kohdentumisesta on saatavilla hyvin vähän tietoa. Hallituksen tulee avoimesti kertoa, mitä näillä rahoilla tehdään, ja kuinka niiden osalta varmistetaan avun tuloksellisuuteen ja avoimuuteen liittyvien sitoumusten toteutuminen.

Vasemmiston vaihtoehdossa:

- Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoja lisätään 235 miljoonalla eurolla.
- Finnfundin uusi 10 miljoonan euron pääomitus perutaan.

Vahvistetaan maahanmuuttajien kotoutumista ja turvataan heidän oikeutensa

Siirtolaisten, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden asettumista Suomeen helpotetaan kotouttamista parantamalla.

Kielenopetus sekä muu koulutus, kuten ammatillinen koulutus tai sen täydentäminen, on keskeistä, jotta maahanmuuttajat sopeutuvat nopeasti ja hei-

dän osaamisensa saadaan yhteiskunnan käyttöön. Kotouttamiskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja, ja palveluiden tulee olla kaikkien maahanmuuttajien saatavilla. Kieltä on päästävä opiskelemaan heti Suomeen saapumisen jälkeen.

Perheenyhdistämisen kriteereiden tiukentaminen polkee lapsen oikeuksia ja on inhimillisesti muutoinkin kohtuutonta.

Turvapaikanhakijoille tulee myöntää työlupa heti, jotta he voivat työllistyä nopeasti. Kaikkien maahanmuuttajien aikaisemman osaamisen tunnistamiseen on luotava selkeät käytännöt, jotta heidän työllistymisensä helpottuisi.

Hallituksen suunnitelma korvata oleskeluluvan saaneiden työttömien työmarkkinatuki alhaisemmalla kotouttamistuella on yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen, syrjivä ja epäinhimillinen. Sitä ei tule toteuttaa. Myös aiemmat perheenyhdistämistä vaikeuttavat lakimuutokset tulee kumota.

- Maahanmuuttajien kielenopetuksen sekä ammatillisen ja täydennyskoulutuksen kehittämiseen osoitetaan 10 miljoonan euron lisärahoitus.
- Oleskeluluvan saaneiden työmarkkinatuki säilytetään ennallaan. Kustannusvaikutus 3,4 miljoonaa euroa.

Uudistetaan rakenteita kestävällä tavalla

Suomen pitkän aikavälin taloudellinen elinvoimaisuus sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvointi riipuvat päätöksistä, joita teemme tänään.

Me vasemmistoliitossa haluamme turvata suomalaisen huippuosaamisen, teollisen kilpailukyvyn ja korkean työllisyyden sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla.

Panostetaan tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin

Kuten todettu, korkea osaaminen on Suomen suurin valtti. Vahva koulutusjärjestelmä on mahdollistanut edistyksellisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan, jota harjoitetaan niin tutkimuslaitoksissa ja ajatuspajoissa kuin yrityksissä.

Näillä toiminnoilla on keskeinen rooli Suomen tulevaisuuden kannalta. Talouden elinvoimaisuus, työpaikkojen luominen ja vähähiiliseen, korkean lisäarvon tuotantojärjestelmään siirtyminen edellyttävät elinkeinorakenteen radiikaalia uudistumista. Vientiteollisuutemme kilpailukyky riippuu tuotannollisteknologisesta kehityksestä ja uusista innovaatioista.

Julkiset panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen maksavat itsensä takaisin. Tutkimuslaitoksissa tehty työ luo perustaa kaupallisille ratkaisuille, ja tuet yritysten omalle tutkimus- ja kehitystoiminnalle mahdollistavat riskinoton ja uuden luomisen. Esimerkiksi Tekesin kautta yritysten innovaatiotoimintaan sijoitettu euro laittaa liikkeelle kaksi euroa yrityksissä.

T&k-toiminnan menojen osuus bruttokansantuotteesta on Suomessa kuitenkin pienentynyt vuodesta 2009 alkaen. Sipilän hallituksen aikana tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden tukemisen merkitys elinkeinopolitiikassa on entisestään vähentynyt.

Viime vuonna t&k-toimintojen bruttokansantuoteosuus painui jo alle kolmen prosentin, mikä on huomattavasti vähemmän kuin keskeisissä verrokki-maissamme. Esimerkiksi Ruotsissa tukien määrä on kaksinkertainen ja Yhdysvalloissa kolminkertainen Suomeen nähden.

Ensi vuoden talousarvio yhdessä tänä vuonna toteutettujen leikkausten kanssa on merkinnyt satojen miljoonien eurojen leikkauksia. Niiden vuoksi lukemattomia hankkeita, tuotteita patentteja on jäänyt syntymättä.

Tutkimus- ja kehityspanostusten määrän lisäksi huomioita tulisi kiinnittää myös niiden kohdentumiseen. Tällä hetkellä yritykset keskittyvät pitkälti olemassa olevien tuotteiden parantamiseen. Kokonaan uusien innovaatioiden osuus on vain muutamia prosentteja. Yleisten verotukien korvaaminen suorilla innovaatiotuilla saattaisi osaltaan parantaa tilannetta.

Tutkimus on erittäin työvoimavaltaista. Leikkaukset tutkimuslaitosten ja yritysten t&k-toimintojen rahoituksessa ovat siten pahentaneet myös työttömyyttä. Vastaavasti lisäsatsaukset tutkimukseen näkyvät välittömästi uusina työpaikkoina.

Me uskomme, että osaamiseen panostaminen kannattaa aina. Vasemmistoliiton vaihtoehdossa:

- Tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukea lisätään 125,5 miljoonaa euroa hallituksen esitykseen nähden.
- Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenoihin lisätään 3 miljoonaa euroa.
- Teknologian tutkimuskeskus VTT:n määrärahoja korotetaan 5 miljoonalla eurolla
- Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenoihin lisätään 2 miljoonaa euroa.
- Luonnonvarakeskuksen resursseja kasvatetaan 10 miljoonalla.
- Valtion rahoitusta terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasoiseen tutkimukseen nostetaan 3 miljoonalla eurolla.
- Panostukset yhteensä 148,5 miljoonaa euroa.

Kasvusykyä arvonlisäverokevennyksistä

Työllisyystilanteen parantamiseksi kotimaisen palvelusektorin tukemiseksi ehdotamme alennettujen arvonlisäverokantojen määräaikaista laskemista kahdella prosenttiyksiköllä 12 ja 8 prosenttiin.

Alennetut alv-kannat koskevat hyödykkeitä, joissa kotimaisen tuotannon osuus on suuri. Veronalennus tekee suomalaisista palveluista ja tuotteista entistä houkuttelevampia, jolloin suurempi osa kotitalouksien kulutuksesta kohdistuu suomalaisiin yrityksiin.

Pienten yritysten aseman helpottamiseksi korotimme myös arvonlisäverovelvollisen myynnin alarajan nykyisestä 10 000 eurosta 25 000 euroon.

- Alennettuja arvonlisäverokantoja lasketaan kahdella prosenttiyksiköllä. Staattisen laskelman mukaan toimenpiteen hinta on 504 miljoonaa euroa, mutta käytännössä kustannus-

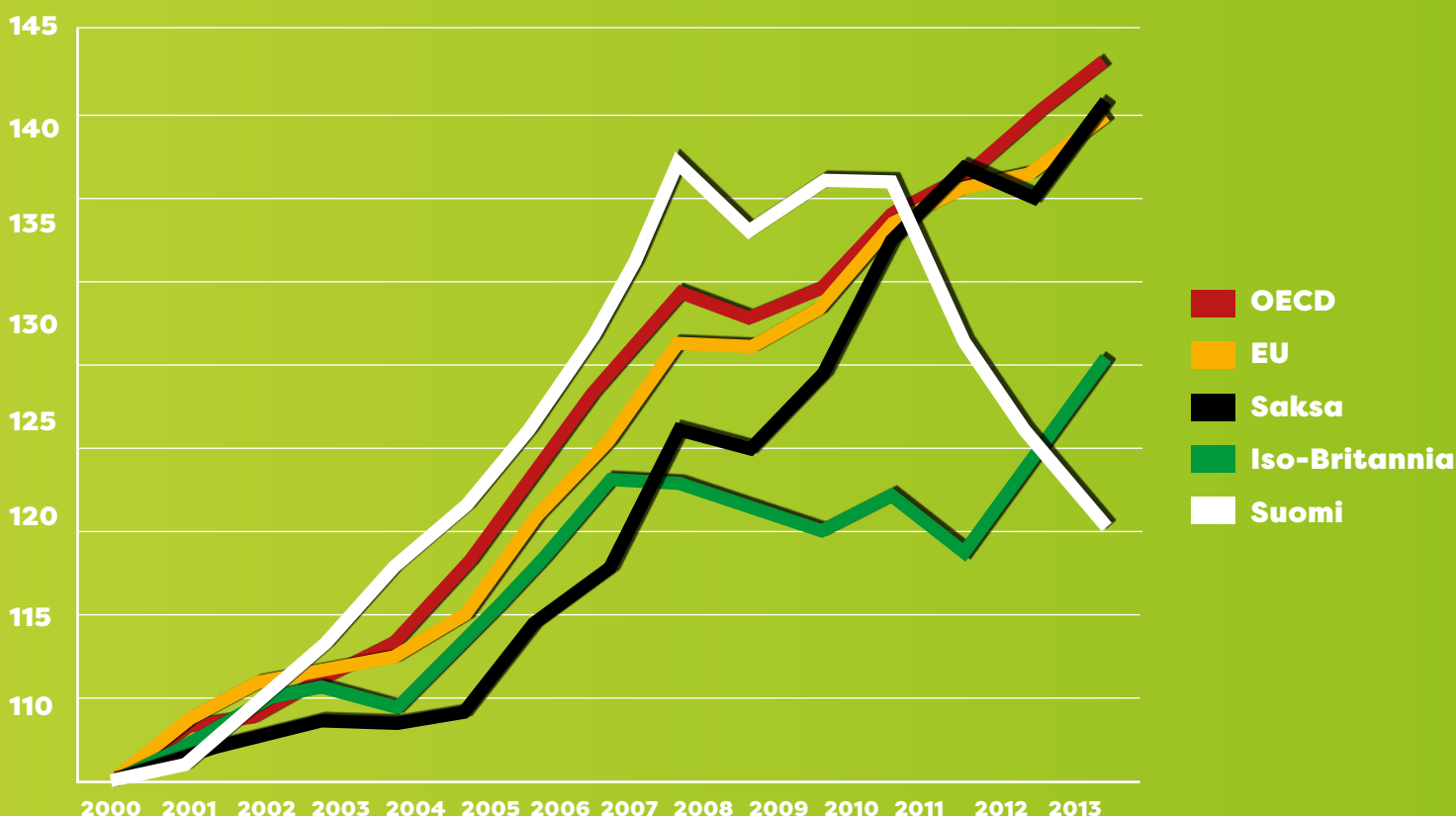
vaikutus on pienempi myönteisten työllisyys- ja kasvuvaikutusten vuoksi.

- Arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nostetaan 25 000 euroon ja huojetun alv:n ajan 39 000 euroon. Kustannusvaikutus 126 miljoonaa euroa.

Yritystukien tulee edistää kestävää rakennemuutosta

Suomessa on erilaisia yritys- ja elinkeinotukia usean miljardin euron edestä. Valtioneuvoston viime vuonna teettämän selvityksen mukaan suoria yritystukia jaetaan vuosittain noin 1,3 miljardilla ja yritysten toimintaan vaikuttavia verotukia 6 miljardilla.

Monet tuet ovat tarpeen taloudellisen kasvun, kilpailukyvyn tai rakennemuutoksen edistämisen näkökulmasta. Jotkut tukimuodot voivat palvella jotakin muuta yhteiskunnallista tavoitetta.

Tutkimus- ja kehittämismenojen reaaliarvon kehitys 2000-luvulla

Lähde: OECD MSTI database

Kaikkia tukia ei kuitenkaan voi uskottavasti perustella millään argumentilla. Edellisen hallituksen teettämä selvitys identifioi 850 miljoonan euron edestä sellaisia yritystukia, jotka ovat ”rakennemuutosta hidastavia tai muuten haitallisia”.

Paljon keskustelua ovat herättäneet energiaintensiivisen teollisuuden satojen miljoonien eurojen tuet. Esimerkiksi energiaveronpalautukset, joiden määrä on yli kymmenkertaistunut vuoden 2011 tasosta, eivät Vattin tutkimuksen mukaan ole parantaneet kilpailukykyä. Sen sijaan ne poistavat kannustimet vähäpäästöisempien ratkaisuiden etsimiseen ja ovat pois muista julkisista toiminnoista. Myös hallituksen kaavaileman uuden päästökaupapakompensaatiotuen tarve on nykytilanteessa kyseenalainen.

Kestävän rakennemuutoksen ja tulevaisuuden kilpailukyvyn näkökulmasta ongelma on, että suuri osa yritystuista kohdistuu suurille, vanhoille yrityksille eikä kannusta riittävästi innovoimaan uutta. Tutkimuksen ja tuotekehityksen tukia on leikattu samalla kun verotukia on lisätty.

Meidän mielestämme yritystukijärjestelmää tulisi uudistaa niin, että se tukisi kansantaloutemme pitkän ajan kilpailukykyä, kestävästä rakennemuutoksesta ja työllisyyttä.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa

- Energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksia kohtuullistetaan. Tämä säästää valtiolta 100 miljoonaa euroa.
- Kaivostoiminnan sähköverokanta säilytetään nykyisellään (19 miljoonaa).
- Turpeen verotuki palautetaan vuoden 2014 tasolle (säästö 12 miljoonaa), ja vastaavasti myös siihen kytkettyä metsähakkeen tukea pienennetään (8 miljoonaa).
- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukea ei toteuta. Säästöt 43 miljoonaa.
- Tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin kohdistetaan lähes 150 miljoonaa euroa lisää.

Vasemmistoliiton avauksia pienyrittäjien aseman parantamiseksi

Useimmat Suomen lähes 300 000 yrityksestä ovat alle 10 hengen mikroyrityksiä.

Yksinyrittäjien ja itsensätyöllistäjien määrän kasvu on ollut yksi voimakkaimpia työ- ja talouselämän trendejä 2000-luvun aikana. Itsensätyöllistäjiä, siis kokonaan tai osittain palkkatyösuhteen ulkopuolella omalla työllään itsensä elättäviä, on jo yli 180 000.

Yrittäjien tulojakauma on huomattavan vino: erittäin pieniä ja erittäin suuria tuloja on paljon. Melkein kolmannes itsensätyöllistäjistä sijoittuu alimpaan tulokymmenyksen.

Pienyrittäjien vaikeuksien huomioiminen on jäänyt muiden poliittisten kysymysten jalkoihin esimerkiksi eläkejärjestelmästä, sosiaali- ja työttömyysturvasta, verotuksesta tai yritystuista keskusteltaessa. Lakisääteinen työttömyysturva on ulotettu myös yrittäjiin, mutta se ei vastaa riittävän hyvin tämän päivän tarpeisiin.

Viimeisen vuosikymmenen aikana valtaosa uusista työpaikoista on syntynyt pk-yrityksiin ja erityisesti pienimpiin, alle viiden henkilön yrityksiin. Pienyrittämisen helpottaminen ja ensimmäisen työntekijän palkkauksen tukeminen näkyvät siten myös työllisyystilastoissa.

Vasemmistoliitto on valmistellut laajan toimenpidepaketin pk-yrittäjien ja itsensätyöllistäjien aseman parantamiseksi.

Arvonlisäveron alarajan nosto 25 000 euroon

Arvonlisäveron matala alaraja (10 000 euroa vuodessa) haittaa selvästi pienten yritysten kasvua. Ne reagoivat liikevaihtorajaan rajoittamalla tai vähentämällä myyntiään.

Vasemmistoliitto esittää arvonlisävelvollisuuden raja nostamista 25 000 euroon. Näin pienimuotoista liiketoimintaa harjoittavat yrittäjät vapautuvat arvonlisäverovelvollisuudesta, mikä keventää byrokratiaa, parantaa yrittäjän markkina-asemaa ja kohentaa yrityksen taloutta.

Samalla korottaisimme huojennetun arvonlisäveron rajapyykin nykyisestä 30 000 eurosta 39 000 euroon vuodessa.

Yrittäjän digitaalinen työkalupakki

Nykyiset yritystuki-instrumentit painottuvat verohelpotuksiin sekä kohdennettuihin ja erikseen haettavaan rahoitustukiin, jotka on räätälöity vakiintuneen liiketoiminnan tarpeisiin. Pienyrittäjille on tarjolla vain neuvontaa ja starttirahoja, joiden ehdot ovat tiukat.

Merkittävä osa mikroyritystoiminnan kuluista syntyy erilaisista digitaalisista palveluista. Usein nämä kulut painottuvat toiminnan alkupäähän tai muutostilanteisiin, jolloin tulot ovat pieniä. Osa ohjelmistoista ja lisensseistä on niin kalliita, ettei niiden käyttö ole pienituloiselle tai sivutoimiselle yrittäjälle mahdollista.

Haluamme lanseerata uudenlaisen yritystukimallin, jossa julkinen sektori kokoaisi, tuottaisi tai hankkisi yrittäjien ja itsensätyöllistäjien ilmaiseen käyttöön keskeisimmät digitaaliset työkalut. Selkeästi ohjeistettua kokonaisuutta voisi hyödyntää kuka tahansa – se ei edellyttäisi korkeaa koulutusta tai laajaa it-osaamista. Uudet toiminnot kytkettäisiin olemassa oleviin julkisiin verkkopalveluihin, ja työkalupakkia kehitettäisiin yhdessä mikroyritysten ja itsensätyöllistäjien kanssa ja, siltä osin kuin mahdollista, myös niiden toimesta.

Työkalupaketti sisältäisi esimerkiksi kattavan mikroyrityksen hallinnointisovelluksen, verkkopalveluiden rakentamisolun, kuvankäsittely-, taitto- ja videoeditointiohjelmistoja, sähköisiä sanakirjoja, resurssien jakamisen sekä videoneuvottelut ja verkkokurssit mahdollistavan ”yhteisöareenan” sekä ajantasaisen yrittäjän e-kirjaston. Suoraan viranomaisjärjestelmiin kytketty kirjanpito mahdollistaisi ilmoitusvelvoitteiden automatisoinnin siten, että harmaata taloutta lisäävä byrokratia-kitka vähenisi.

Yrittäjän digitaalisen työkalupaketin valmiste luun varataan 10 miljoonaa euroa vuoden 2017 talousarviossa.

Automaattinen palkkatuki helpotta- maan ensimmäisen työntekijän palk- kaamista

Ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on yksinyrittäjälle erittäin suuri päätös. Tämän kynnyksen madaltamisella on siten myönteisiä työlli-
syysvaikutuksia.

Vasemmistoliiton palkkatukimallissa yrittäjän palkatessa yli 200 päivää työttömänä olleen, alle 25-vuotiaan työttömän työnhakijan tai alle 30-vuo-
tiaan työttömän vastavalmistuneen työnantajan sivukuluja (työnantajan eläkemaksu, työtapaturma-
ja henkivakuutus, työntekijän työttömyysvakuutus-
maksu ja työnantajan sosiaaliturvamaksu) alenne-
taan portaittain määrääjäksi.

Alennus on ensimmäisenä vuonna 100 prosenttia
palkan sivukuluista, seuraavana vuonna 70 pro-
senttia ja kolmantena 30 prosenttia.

Tuki olisi automaattinen, eli jokainen ehdot täyttä-
vän työttömän työnhakijan palkkaava työnantaja
saisi sen ilman erillistä harkintaa.

Otetaan käyttöön työttömyys- turvan yhdistelmävakuutus

Työn myymisestä saatua tuloa tulisi kohdella yhtä-
läisesti työn kestosta ja sen teettämisen tavasta
riippumatta.

Askel tähän suuntaan olisi työttömyysturvan
yhdistelmävakuutus, jolloin itsensätyöllistäjä voisi
vakuuttaa samanaikaisesti sekä työntekijä- että
yrittäjälähteistä saamansa tulot.

Palkansaajakassan jäsen voisi siis ottaa lisävakuu-
tuksen esimerkiksi toimeksiannon kautta saa-
tuja yrittäjätuloja varten, ja yrittäjä voisi vakuuttaa
yrittäjäkassassa myös palkkatulojaan.

Pienimuotoinen yrittäminen ei saa viedä työttömyysturvaa

Yrittäjän oikeus työttömyysturvaan määräytyy sen
mukaan, katsotaanko hänen olevan työmarkki-
noiden käytettävissä vai ei. Käytännössä asian rat-
kaisee työ- ja elinkeinotoimiston arvio siitä, onko
yrittäjätoiminta pää- vai sivutoimista. Koska te-toi-
mistot eivät ole selkeästi linjanneet pelisääntöjään,
moni ei uskalla harjoittaa liiketoimintaa lainkaan
työttömyysturvan menettämisen pelossa.

Sivu- ja päätoimisen yrittäjyyden määritelmiä tulee
täsmentää ja tulkinnoista antaa selkokielistä
ohjeistusta ja esimerkkejä. Ymmärrettävien ja
yksitulkintaisten säännösten rinnalle on luotava
ennakkopäätösjärjestelmä, josta henkilö voi saada
sitovan viranomaiskannan valintansa seurauksista
jo etukäteen.

Järjestäytymisoikeutta ja työsopi- muslain soveltamisalaa pitää laajen- taa

Itsensätyöllistäjän neuvotteluasema suhteessa
toimeksiantajaan on usein heikko. Jos useampi
itsensätyöllistäjä liittyy yhteen neuvotellakseen
sopimusehdoista kollektiivisesti, tulkitaan tämä
laittomaksi yrityskartelliksi. Tämä asetelma on joh-
tanut siihen, että itsensätyöllistäjien työ on usein
alihinnoiteltua.

Esimerkiksi Kansainvälinen työjärjestö ILO ulottaa
järjestäytymisoikeuden myös itsensätyöllistäjiin.
Tanskassa heidät luokitellaan ”työmarkkinoiden
kolmanteen ryhmään”, jonka kollektiivista järjes-
täytymistä EU:n kilpailulainsäädäntö ei rajoita. Suo-
men tulisi seurata Tanskan esimerkkiä.

Alihinnoitteluongelmaa helpottaisi myös, jos työ-
lainsäädäntöä sovellettaisiin nykyistä laajemmin
tilanteissa, joissa henkilö on sopimusteknisesti yrit-
täjä, mutta tosiasiallisesti palkansaaja-asemassa.

Korjataan homekoulut, -päiväkodit ja -hoitolaitokset

Suomessa on valtavasti kosteus- ja homevaurioista kärsiviä päiväkoteja, kouluja, hoitolaitoksia ja muita rakennuksia.

Sisäilmaongelmat ovat merkittävä kansanterveydellinen haitta. Jopa 800 000 suomalaisen arvioidaan altistuvan päivittäin home- ja kosteusvaurioista johtuville epäpuhtauksille. Niistä aiheutuvat terveyskustannukset ovat 450 miljoonaa euroa vuodessa.

Ongelmat ovat olleet tiedossa pitkään, mutta tilanteen on annettu pahentua. Päiväkotien, koulujen ja hoitolaitosten niin sanottu korjausvelka on kasvanut yli 4,5 miljardiin euroon. Monet kiinteistöt ovat niin huonossa kunnossa, että korjaamisen sijaan ne tulisi purkaa ja korvata uusilla.

Tilanteeseen on puututtava nyt. Paitsi että mittava korjaushanke parantaisi kansanterveyttä ja ihmisten elämänlaatua, loisi se kipeästi kaivattuja työpaikkoja. Valtion osittaistuen (alle 25 prosenttia kokonaiskustannuksista) avulla voidaan vauhdittaa kuntien investointeja, jolloin kokonaisvaikutus talouteen on huomattavasti valtion tukiosuutta suurempi.

- Vasemmistoliiton vaihtoehdossa kuntien home-, kosteus- ja muista sisäilmaongelmista kärsivien päiväkotien, koulujen ja hoitolaiston korjaus- ja korvausrakentamista tuetaan 100 miljoonalla eurolla.

Parempaa joukkoliikennettä

Hallitus leikkasi viime vuonna joukkoliikennetuesta yli 20 miljoonaa euroa. Tämä on näkynyt lakkautettuina juna- ja bussivuoroina. Valtaosa leikkauksesta kohdistui raideliikenteeseen. Vaikka VR on velvoitettu ottamaan hoitaakseen joitakin karsittuja junavuoroja, ei liikennöinti palaa entiselle tasolle ilman lisäpanostuksia.

Raideliikenteen määrän ja laadun nostaminen parantaa työllisyyttä, tarjoaa vaihtoehdon yksityisautoilulle, mahdollistaa liikkumisen vapauden myös

autottomille ja säästää ympäristöä. Julkisen liikenteen on oltava helppoa ja yksityisautoilua edullisempaa. Tällöin myös liikenteen ilmastopäästöt vähenevät nopeasti.

- Vasemmiston vaihtoehtobudjetissa joukkoliikenteen palveluiden ostoon ohjataan 40 miljoonaa euroa lisää.

Joukkoliikenteen tukien lisäksi hallituksen tulisi uudistaa liikennepoliittikkaa myös mittavalla uuden raideliikenteen investointiohjelmalla. Suunnitellut tiehankkeet ovat kannatettavia, mutta niiden toimeenpanoa pitäisi nopeuttaa.

Metsiemme hyvinvointi ja monimuotoisuus on turvattava

Suomi on sitoutunut noudattamaan YK:n biodiversiteettisopimusta, jonka mukaan maamme metsistä tulisi suojella vähintään 17 prosenttia. Tämä tavoite on vielä kaukana, ja erityisen huono tilanne on Etelä-Suomessa, jossa vain noin kaksi prosenttia metsistä on suojeltu.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma Metso tähtää metsäisten elinympäristöjen ja metsälajien taantumisen pysäyttämiseen vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena on suojella pysyvästi noin 96 000 hehtaaria ja saada määräaikaisten suojelun sekä luonnonhoitohankkeiden piiriin 82 000 hehtaaria.

Metso-ohjelma on onnistunut hyvin. Tavoitteesta on saavutettu noin puolet. Metson keinot ovat toimivia ja kustannustehokkaita. Ohjelman tavoitteet uhkaavat kuitenkin jäädä saavuttamatta, sillä hallitus on leikannut sen rahoitusta rajusti.

Metsiemme monimuotoisuuden turvaamiseksi Metso-ohjelman rahoitus on turvattava.

- Lisätään 20 miljoonaa euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan ja 3 miljoonaa euroa metsäluonnon hoidon edistämiseen.

Harmaa talous, talousrikollisuus ja verovälttely kuriin

Harmaa talous, talousrikollisuus ja verojen välttely aiheuttavat suuren laskun julkiselle taloudelle ja ovat valtava rakenteellinen ongelma.

Harmaan talouden on eri selvityksissä arvioitu vastaavan 5–14 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Siitä aiheutuva verovaje on merkittävä. Veropohjan tilkitseminen ja verovälttelyn hillitseminen kohentaisi julkistalouden rahoitusasemaa, tehostaisi markkinamekanismin toimintaa ja parantaisi rehellisten ja pienten yritysten kilpailuasemaa.

Viime vuosina harmaan talouden vastainen toiminta on tehostunut, ja tehdyt satsaukset ovat maksaneet itsensä monin kerroin takaisin. Kuitenkin on olemassa monia kansallisia ja EU-tason toimia, joilla harmaata taloutta ja veronkiertoa pystyisiin hillitsemään nykyistä tehokkaammin.

Suomen tulisi nykyistä pontevammin edistää kattavan maakohtaisen raportoinnin, verotuksellisen tiedonvaihdon ja taloudellisten tietojen avoimuuden normeja EU:n direktiiveissä ja niiden kansallisessa toimeenpanossa. Sipilän hallitukset toimet ovat tältä osin olleet pettymys: EU:ssa ei olla ajettu kunnianhimoisia sääntöjä, ja kotimaan lainsäädännössä on menty sieltä, missä aita on matalin.

Suomen tulee myös edistää EU:n yleistä ja yhteistä yhteisöverokantaa, mikä estäisi unionin sisäistä verovälttelyä ja -kilpailua.

Hankintalain uudistuksen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota myös taloudelliseen vastuullisuuteen ja mahdollistaa veromaksua koskevien kriteerien asettaminen – esimerkiksi niin, että hankintayksiköt voisivat vaatia hankinnan toteuttavalta yhtiöltä maakohtaisia tilinpäätöstietoja ja edellyttää, ettei tämä harjoita aggressiivista verosuunnittelua hankinnan kohteena olevien tuotteiden tai palveluiden osalta.

Useaan kertaan torpattua hankinterekisteröinnin laajentamista ei pidä toteuttaa. Niin sanottujen vakuutuskuorten läpinäkyvyyttä tulee lisätä ja veroedut poistaa.

Valtionyhtiöt tulee omistajaohjauksella velvoittaa julkistamaan kattavat maakohtaiset veroraportointitiedot ja näyttämään näin esimerkkiä muille. Kirjaus tästä löytyy valtioneuvoston periaatepäätöksestä, mutta sitä ei käytännössä ole pantu toimeen.

Kotimaisen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan kannalta keskeistä on riittävien viranomaisresurssien turvaaminen sekä viranomaisten välisen yhteistyön helpottaminen.

- Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa poliisin, tuomioistuinten, verottajan, ulosottolaitoksen ja syyttäjälaitoksen toimintamäärärahoja korotetaan 10 miljoonalla eurolla.

Vasemmistoliiton budjettimuutokset vuodelle 2017

Menot

Lisämeno
Lisätulo

VEROASIAT

11.01.01	Ansiotulon ja pääomatulon verotuksen yhdistäminen	900
11.01.01	Kotitalousvähennys säilytetään ennallaan	10
11.01.01	Yrittäjävähennyksen peruminen	61
11.01.01	Vapaaehtoisen työeläkevakuutuksen verotuen poisto	110
11.01.02	Harmaan talouden torjunnasta saatavat lisäverotuotot	70
11.01.04	Perintö- ja lahjaveron kevennyksen peruminen	25
11.04.01	Alennettujen alv-kantojen määräaikainen lasku 2 %-yksiköllä	-504
11.04.01	Alv:n alarajan nosto 25 000 euroon (kevennys 39 000 euroon)	-126
11.08.07	Kaivostoiminnan sähköverokannan säilyttäminen ennallaan	19
11.08.07	Turpeen verotuen palautus 2014 tasolle	12
	Kiky-sopimuksesta aiheutuvien maksumuutosten perumisen vero- ja budjetti- vaikutus	1000

MÄÄRÄRAHAT

24.30.66	Kehitysyhteistyömäärärahojen korotus	-235
24.30.88	Finnfundin pääomakorotuksen peruminen	10
25.10.03	Harmaa talous: Muiden tuomioistuinten toimintamenot	-2
25.20.01	Harmaa talous: Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot	-1
25.30.01	Harmaa talous: Syyttäjälaitoksen toimintamenot	-1
26.10.01	Harmaa talous: Poliisitoimen toimintamenot	-4
28.10.01	Harmaa talous: Verohallinnon toimintamenot	-2
28.90.30	Varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen parantaminen	-15,9
28.90.30	Subjektivisen päivähoito-oikeuden turvaaminen	-7
28.90.30	Vanhuspalveluiden parantaminen ja hoitajamitoitus	-23,3
28.91.41	Energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusten kevennys	100
29.10.30	Valtionosuus peruskoulujen ryhmäkoon pienentämiseen	-30
29.20.30	Ammattikoulujen rahoituksen turvaaminen	-190
29.40.50	Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan	-63,9
29.40.52	Yliopistojen apteekkikompensaation säilyttäminen	-31,7
29.40.55	Valtionrahoitus ammattikorkeakouluille (kiky-vähennyksen peruminen)	-32
29.70.55	Kohtalaisen opintotuen turvaaminen	-46,4
29.80.31	Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin	-2,23
29.80.50	Eräät avustukset (kokeilu nuorison kulttuurisetelistä)	-6
29.80.50	Kansalaisjärjestöjen toiminnan tukeminen	-0,54
29.90.30	Kunnallisveron perusvähennyksen korotus 3750 euroon	-300
29.90.52	Lisämääräraha seuratukeen nuorten liikuntaharrastuksen tukemiseksi	-2
29.91.51	Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö	-7

30.01.05	Luonnonvarakeskuksen resurssien parantaminen	-10
30.10.63	Kylätoiminnan valtionapu	-0,8
30.20.20	Eläinsuojeluasiamiehen tai -valtuutetun viran perustaminen	-0,31
30.40.45	Metsäluonnon hoidon edistäminen (Metso)	-3
31.30.63	Tuki joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen	-40
32.20.01	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot	-1,5
32.20.06	Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot	-3
32.20.40	T&K- ja innovaatiotoiminnan tukeminen	-125,5
32.20.49	Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan	-5
32.30.51	Palkkatuen lisämäärärahat	-50
32.30.51	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	-60
32.30.51	Nuorten työkokemustakuukokeilu	-10
32.30.51	Työajan lyhentämiskokeilu	-5
32.30.51	Yrittäjän digitaalinen työkalupakki	-10
32.30.51	Maahanmuuttajien kieli- ja työllistymistä edistävä koulutus	-10
32.60.44	Metsähakkeen tuen pienentäminen (kytkös turpeen verotukseen)	8
32.60.46	Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukea ei toteuteta	43
	Indeksiin sidottujen etuuksien leikkausten peruminen	-195
33.10 ja		
33.20	Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosan korotus 500 euroon	-60
33.20.52	Peruspäivärahan takaaminen oleskeluluvan saaneille	-3,4
33.20.50	Ansiosidonnaisen päivärahan heikennysten peruminen	-37
33.30.60	Sairausvakuutuksen matkakorvauksen parannus	-25
33.30.60	Lääkekorvausten säilyttäminen	-60
33.30.60	Vanhempainvapaan 6+6+6-malli	-116
33.40.60	Takuueläkkeen korottaminen 50 eurolla kuukaudessa	-69
33.40.60	Työ- ja kansaneläkkeen yhteensovittamisen helpottaminen	-311
33.60.32	Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen	-3
33.60.52	Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin	-8
35.01.01	Home- ja kosteusvaurioiden korjauspaketti	-100
35.10.63	Lisämääräraha luonnonsuojelualueiden hankintaan	-20

Yhteensä -606,48

Määräaikaiset muutokset

Alennettujen alv-kantojen määräaikainen lasku 2 %-yksiköllä	504
Home- ja kosteusvaurioiden korjauspaketti	100

PYSYVÄISLUONTEISET MUUTOKSET -2,48